

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

טיפול זוגי ומשפחתי בגישה מערכתית רב-דורית - 3358

תאריך עדכון אחרון 16-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים שיף

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: miriam.schiff@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ד 14:00-15:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הפרקטיקום יעסוק בטיפול ביחידים, זוגות, או משפחות מתוך התייחסות מערכתית-משפחתית בדגש על המודל התיאורטי של מורי בואן "גישה בינדורית" Therapy Family Transgenerational וגישתה של מונא פישבין העוסקת בפצע הבינדורי. גישות אלו רואות בעיה של פרט או של המשפחה כולה מפרספקטיבה בינדורית ומוצאת מקום לראות את מקור הבעיה ואת השתלשלותה בדורות הקודמים. כמו כן הגישות סבורות שבכל אחד מבני המשפחה קיים מתח בסיסי בין הרצון לחיבור לבין הרצון לנפרדות. מתח זה יוצר חרדה ולעתים חרדה כרונית ומקשה על התפתחות פרטים במשפחה וצמיחה של המשפחה כולה. תפקיד המטפל להפחית חרדה זו בין השאר על ידי העלאת המובחנות של פרט או פרטים בתוך המשפחה, התבוננות עצמית ולקחת אחריות אישית (I-statements). מקומו של הטיפול על פי גישה זו בהקשרים חברתיים ותרבותיים יידון אף הוא תוך התייחסות למקרים שיובאו על ידי משתתפי הקורס.

מטרות הקורס:

1. המשגה תיאורטית של הטיפולים אשר יובאו על ידי המשתתפים לרבות המשגת הבעיות של המטופל/משפחה, התהליך הטיפולי, מטרות הטיפול ותפקידי המטפל.
2. הקורס גם יבחן יישום של גישה זו בקרב משפחות הפונות לטיפול של העובד הסוציאלי סביב מצבי חיים ספציפיים כמו התמכרות של אחד מבני המשפחה, אלימות במשפחה, טראומה או משבר משפחתי, בעיה רפואית של אחד מבני המשפחה.
3. למידה של מתן ביקורת על הגישות הטיפוליות שילמדו בקורס והצגת גישות טיפוליות חלופיות כמו גישות נרטיביות המדגישות הקשרים חברתיים ותרבותיים במהלך הטיפול.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים להעמיק את הקישור בין תיאוריה לפרקטיקת הטיפול המשפחתי בגישת הקורס, לפתח מודעות לשיקולים שלהם בטיפול בפרט, זוגות או משפחות ולהרחיב את רפרטואר ההתערבויות שלהם.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, חומר מוקלט שיועלה במודל, הצגות מקרים של תלמידים ודיונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מושגי יסוד של הגישה הבינדורית וגישתה של מונא פישבין, הערכת משפחה

זוגות עם חיבור יתר (היעדר נפרדות) וזוגות מנותקים
טיפול משפחתי בטרומה על פי בואן וגישות נוספות
טיפול רב דורי על פי מונא פישבין

תמיכה בהעלאת המובחנות

הגישה הבינדורית בהקשר חברתי-תרבותי

טיפול אישי, זוגי או משפחתי בבעיות ספציפיות בהתאם למקרים שיביאו המשתתפים (לדוגמה, משפחות של מכורים, אלימות במשפחה, משפחות שחוו שכול, משפחות בהם אחד מבני המשפחה חולה)

חומר חובה לקריאה:

מאירס, י. (2011). המשגת מקרה. בתוך נ. מור, י. מאירס, צ. מרום, א. גלבוש-שכטמן (עורכים), טיפול קוגניטיבי-התנהגותי בילדים: עקרונות טיפוליים (עמ' 17-33). תל-אביב: דיונון.

Ballard, M. B., Fazio-Griffith, L., & Marino, R. (2016). Transgenerational Family Therapy: A Case Study of a Couple in Crisis. *The Family Journal*, 24(2), 109-113. doi:10.1177/1066480716628564

Brown, J., & Wright, J. (2010). Inviting each partner out of the fusion: Bowen Family Systems Theory and couple therapy. *The CAPA Quarterly*, 2, 17-20.

Erdem, G., & Safi, O. A. (2018). The cultural lens approach to Bowen family systems theory: Contributions of family change theory. *Journal of Family Theory & Review*, 10(2), 469-483. doi:10.1111/jftr.12258

Fishbane, M. D. (2019). Healing Intergenerational Wounds: An Integrative Relational-Neurobiological Approach. *Family Process*, 58(4), 796-818. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/famp.12488>

Fishbane, M. D. (2023). Couple relational ethics: From theory to lived practice. *Family Process*, 62(2), 446-468. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/famp.12861>

Goff, B. S. N., & Smith, D. B. (2005). Systemic traumatic stress: The couple adaptation to traumatic stress model. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31(2), 145-157. doi:10.1111/j.1752-0606.2005.tb01552.x

Holdsworth, E., Bowen, E., Brown, S., & Howat, D. (2014). Client engagement in psychotherapeutic treatment and associations with client characteristics, therapist characteristics, and treatment factors. *Clinical Psychology Review*, 34(5), 428-450. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.cpr.2014.06.004>

Kaplan, S. G., Arnold, E. M., Irby, M. B., Boles, K. A., & Skelton, J. A. (2014). Family systems theory and obesity treatment: Applications for clinicians. *ICAN: Infant, Child, & Adolescent Nutrition*, 6(1), 24-29. doi:10.1177/1941406413516001

Knauth, D. G. (2003). Family Secrets: An illustrative clinical case study guided by Bowen family systems theory. *Journal of Family Nursing*, 9(3), 331-344. doi:10.1177/1074840703255451

Kolbert, J. B., Crothers, L. M., & Field, J. E. (2012). Clinical interventions with adolescents using a family systems approach. *The Family Journal*, 21(1), 87-94. doi:10.1177/1066480712456826

Lawson, D. M., Davis, D., & Brandon, S. (2013). Treating complex trauma: Critical interventions with adults who experienced ongoing trauma in childhood. *Psychotherapy*, 50, 331-335. <https://doi.org/10.1037/a0032677>

Licht, C., & Chabot, D. (2006). The Chabot emotional differentiation scale: A theoretically and psychometrically sound instrument for measuring Bowen's intrapsychic aspect of differentiation. *Journal of Marital and Family Therapy*, 32(2),

- 167-180. doi:10.1111/j.1752-0606.2006.tb01598.x
- MacKay, L. (2012). Trauma and Bowen family systems theory: Working with adults who were abused as children. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 33(3), 232-241. doi:10.1017/aft.2012.28
- MacKay, L. M. (2017). Differentiation of self: Enhancing therapist resilience when working with relational trauma. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 38(4), 637-656. doi:10.1002/anzf.1276
- McGoldrick, M., & Carter, B. (2001). Advances in coaching: Family therapy with one person. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27(3), 281-300. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2001.tb00325.x>
- Murray, C. E. (2006). Controversy, constraints, and context: Understanding family violence through family systems theory. *The Family Journal*, 14(3), 234-239. doi:10.1177/1066480706287277
- Sperry, L. (2005). Case Conceptualization: A Strategy for Incorporating Individual, Couple and Family Dynamics in the Treatment Process. *The American Journal of Family Therapy*, 33(5), 353-364. doi:10.1080/01926180500341598
- Thompson, H. M., Wojciak, A. S., & Cooley, M. E. (2019). Family-based approach to the child welfare system: an integration of Bowen family theory concepts. *Journal of Family Social Work*, 22(3), 231-252. <https://doi.org/10.1080/10522158.2019.1584776>
- van Ecke, Y., Chope, R. C., & Emmelkamp, P. M. (2006). Bowlby and Bowen: Attachment theory and family therapy. *Counseling & Clinical Psychology Journal*, 3(2), 81-81-108.
- Walsh, F. (2019). Loss and bereavement in families: A systemic framework for recovery and resilience. In *APA handbook of contemporary family psychology: Foundations, methods, and contemporary issues across the lifespan*, Vol. 1 (pp. 649-663). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000099-036>
- Wright, J. (2009). Self-Soothing — A recursive intrapsychic and relational process: The contribution of the Bowen theory to the process of self-soothing. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 30(1), 29-41. doi:10.1375/anft.30.1.29

חומר לקריאה נוספת:

חומר לקריאה נוספת יופץ בין התלמידים באופן המותאם לתיאור המקרה של אותו שבוע.

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 60 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %
עבודה קלינית / מעבדה / עבודה מעשית / סדנאות 10 %

מידע נוסף / הערות:

- חובה להיות נוכחים בכל השיעורים.
- לאורך הקורס יידרש הסטודנט להיות בקשר טיפולי עם זוגות, משפחה או יחידים- בגישה מערכתית משפחתית (לפחות 3 מקרים טיפוליים במהלך שנת הלימודים).
- ניהול יומן טיפול ובו רישום שוטף של כל פגישות הטיפול. היומנים יוגשו לקריאה בסוף כל סמסטר. יש לסכם לפחות 12-13 פגישות בכל סמסטר ובסה"כ 25 פגישות.
- הצגת הטיפול בכיתה - כל סטודנט יציג את הטיפול פעמיים במהלך הקורס תוך שימוש בקטעי היומן.
- תרגיל אמצע שנה - דיון בסוגיה תיאורטית העולה מן הטיפול (30%)
- עבודת סיכום הטיפול - תוגש בסוף השנה (60%)
- הגשת יומן הטיפול והצגת המקרים בכיתה הינם תנאי להגשת העבודה המסכמת (10%)